

Prologos 25 vuotta – toiminta yhdistyksen alkuvuosina

Maarit Valo

Miksi Prologos ry:n perustettiin? Mitkä tavoitteet johtivat puheviestinnän asiantuntijoiden järjestäytymiseen? Tässä kirjoituksessa kuvataan yhdistyksen alkuvuosien toimintaa. Prologoksen ensimmäisenä puheenjohtajana vuosina 1989–1993 toimi Aino Sallinen ja toisena puheenjohtajana vuosina 1993–1997 Maarit Valo.

Ensisuunnitelmia uudeksi yhdistykseksi

Prologos ry on saavuttanut 25 vuoden iän: yhdistys perustettiin vuonna 1989. Yhdistyksen tarpeesta oli keskusteltu jo kymmenisen vuotta aikaisemmin. Vuonna 1978 silloinen Kouluhallitus järjesti ”puheopin” lehtoreiden ja opettajien koulutustilaisuuden kurssikeskuksessaan Heinolassa. Se kutsui koolle alan lehtorit ja opettajat yliopistoista, lastentarhanopettajapistoista ja kansanopistoista. Osanottajia oli kolmisenkymmentä.

Miksi tällainen kokous järjestettiin vuonna 1978? Opetusministeriö oli tuolloin uudistamassa puhealan opetusta maamme koko koulutusjärjestelmässä, myös opettajankoulutuksessa. Yliopistoissa opetus oli vahvistumassa (ks. Valo 2012). Puheopin opetus oli laajennut 1970-luvulla niin, että puheopin ”*approbatur*”-arvosana (nykyiset perusopinnot) oli aloitettu Tampereen yliopistossa vuonna 1970 ja Helsingin, Jyväskylän, Turun ja Oulun yliopistossa vuonna 1973. Joensuun yliopistossa *approbatur* aloitettiin vuonna 1984 (ja Joensuu tarjosi pitkään myös ”*cum laude* -arvosanaa” eli nykyisiä aineopintoja). Tampereen yliopistossa *cum laude* -tasoinen opetus oli alkanut vuonna 1977 ja Jyväskylässä vuonna 1978. Tuo vuosikymmen oli yliopistojen tutkinnonuudistuksen aikaa. Siirryttiin koulutusohjelmiin ja opintoviikkoihin, ja mikä tärkeintä, Jyväskylän yliopistoon otettiin ensimmäiset opiskelijat puheviestinnän maisterikoulutukseen eli soveltavan kielitieteen ja puheentutkimuksen koulutusohjelman puheviestinnän linjalle vuonna 1982.

Heinolan kolmipäiväisen kokouksen ohjelmassa oli esityksiä puheopin opetuksen tilanteesta ja kehittämistarpeista. Suullisen esitystaidon lehtori Otro Kontturi Turun yliopiston opettajankoulutuslaitokselta kertoi suomalaisen puheopin opetuksen kehitysvaiheista. Hän aloitti luentonsa Suomen ensimmäisestä lausuntaillasta, joka pidettiin Turussa 11.5.1674. Tuolloin Johannes Paulinus lausui latinankielisen runon. Lehtori Kontturi kävi lävitse teatterin historiaa ja puheopin opetuksen vaiheita. Hän esitti vaiheet sen ajan tapaan lehtoraattien kautta: kuka on (tai on ollut) lehtorina missäkin yliopistossa tai kansanopistossa. Esitys alkoi oikeutetusti Helsingin yliopiston lehtoreista Ilmari Räsäsestä ja Kaarlo Marjasesta.

Tampereen yliopiston lehtori Timo Leino esitteli puheopin arvosanaopetuksen tilannetta yliopistojen uudistuvassa tutkintojärjestelmässä. Ilmassa oli jännitystä, sillä hän jakoi osallistujille kopiot Tampereen yliopiston aineopintojen uudenuutukaisista tutkintovaatimuksista (nyk. opetussuunnitelmasta).

Etukäteen postitse tulleeeseen ohjelmaan oli merkitty Jyväskylän yliopiston apulaisprofessori Jarkko (sic) Lehtosen mystinen otsikko ”Puheopin tutkinnon instrumentointi”. Se paljastui Jaakko Lehtosen esitykseksi Puheopin tutkimuksen instrumentoinnista. Lisäksi kuultiin alustukset puheen opetuksesta opettajankoulutuksessa (lehtori Pirkko Rahkila-Rissanen), normaalikouluissa (lehtori Liisa Riikonen) sekä lasten ja varhaisnuorison puhekasvatuksesta (lehtori Inkeri Lampi).

Kokouksen osanottajina olivat edellisten lisäksi lehtorit Ritva Ahonen-Mäkelä, Sirkka Heinonen, Auli Hokkanen, Marjatta Hukkinen, Marja-Leena Koskinen, Tuovi Monola, Ulla Puro, Kaj Syrjänen, Virpi Säilä ja Kaija Tuominen. Mukana olivat Jyväskylän yliopiston edustajina apulaisprofessori Jaakko Lehtosen lisäksi myös lehtori Aino Sallinen sekä assistentti Maarit Valo.

Puhealan opetuksen laajentuminen yliopistoissa herätti Heinolan-kokouksessa hämminkiä. Olen merkinnyt muistiinpanoihini jonkun osallistujan kommentin: ”Jos vastaisuudessa vaaditaan yliopistollista arvosanaa puheopin opettajalta, niin sitten mykkäkin kelpaa siihen työhön.” Hyvässä sovussa kokous kuitenkin sujui, ja varmasti ennakkoluuloja onnistuttiin hälventämäänkin.

Kokouksen ensimmäisenä päivänä osanottajat sopivat, että päivällisen jälkeen illanvieton ohjelmassa on ”Keskustelua yhdistyksen perustamisesta”. Apulaisprofessori Jaakko Lehtonen toimi keskustelun primus motorina. Yhdistyksen tarve todettiin, ja ajatusta pidettiin hyvänä.

Puhealan tieteellisen yhdistyksen perustaminen jäi kuitenkin syrjään monien muiden tärkeiden asioiden tieltä. Jyväskylän yliopistossa ryhdyt-

tiin järjestämään puheviestinnän maisterikoulutusta. Puheviestinnästä tehtiin soveltavan kielitieteen ja puheentutkimuksen koulutusohjelman suuntautumisvaihtoehto, ja sekä sisältöjen että rakenteiden suunnittelu ja toteutus vaativat 1970-luvun lopulla paljon aikaa. Tutkinnonuudistus olikin iso mullistus yliopistoissa (ks. Päärnilä 2008). Puheviestinnän pääaineenkoulutus ja tutkimustoiminta piti saada vauhtiin, ja tämä vei alan keskeisten toimijoiden huomion 1980-luvun alkupuolella. Ajatus puhealan tieteellisestä yhdistyksestä jäi kuitenkin itämään, ja siihen palattiin keskusteluissa usein.

Keskustelua Logonomit ry:n piirissä

Heinolan-kokouksesta oli kulunut kymmenen vuotta, kun uuden yhdistyksen tarve nousi esiin Logonomit ry:n piirissä 1980-luvun loppupuolella. Logonomien yhdistykseen kuuluu puhealalla toimivia henkilöitä, jotka ovat suorittaneet kurseja Suomen Puheopistossa vuosina 1949–80. Yksityinen, kannatusyhdistyksen ylläpitämä Suomen Puheopisto oli perustettu Helsinkiin vuonna 1947. Sen tavoitteena oli suullisen esitystaidon opettajavoimien kasvattaminen sekä lausuntataiteilijoiden ja puhujien kouluttaminen. Kahden ja puolen vuoden iltaopinnot oikeuttivat Logonomit-yhdistyksen myöntämään logonomin arvonimeen. Opistosta valmistui kolmisensataa logonomia, joista moni oli opiskellut myös yliopistossa. Kun sittemmin puheviestinnän koulutusohjelma alkoi Jyväskylässä, logonomeille järjestettiin mahdollisuus suorittaa puheviestinnän opintoja. Useita kymmeniä osallistui täydennyskoulutukseen, ja kymmenisen heistä täydensi opintonsa puheviestinnän maisterin tutkinnoksi.

Erityisesti uransa alussa olevien logonomien parissa heräsi ajatus siitä, että Logonomit ry voitaisiin lakkauttaa ja perustaa tilalle uusi yhdistys. Sen nimi olisi vaikkapa Puheviestinnän opettajat, joka antaisi paremman käsityksen esimerkiksi kouluttajan työnkuvasta. Puheviestintähän oli 1980-luvun alussa vakiintumassa sekä sisällöltään että nimeltään. Lisäksi mahdollinen uusi nimi olisi yhdenmukainen valmistuvien maistereiden nimikkeen kanssa – puheviestintää pääaineenaan opiskelleita maistereita alkaisi pian tulla Jyväskylän yliopistosta.

Urallaan pitemmällä olevat logonomit eivät kuitenkaan halunneet lakkauttaa perinteistä Logonomit-yhdistystään. Logonomien kanssa ryhdyttiin sitten keskustelemaan sellaisen uuden yhdistyksen perustamisesta, joka olisi ”katto-organisaatio puhealalle”. Keskusteluja kävi erityisesti Tampereen yliopiston puheopin lehtori Timo Leino. Hän oli itsekin logonomi. Hän oli myös filosofian lisensiaatti, puheterapeutti ja sittemmin Tampe-

reen yliopiston puheopin laitoksen johtaja.

Uudesta yhdistyksestä keskusteltiin logonomien epävirallisessa jäsenkokouksessa syksyllä 1987. Sen jälkeen Timo Leino kutsui koolle työryhmän valmistelemaan yhdistyksen perustamista. Työryhmässä olivat Timo Leinon lisäksi Kaarina Hulkkonen, Jaakko Lehtonen, Ulla Puro ja Aino Sallinen. Työryhmä laati uudelle yhdistykselle sääntöluonnoksen. Alusta asti oltiin yhtä mieltä siitä, että yhdistyksen tulee olla tieteellinen yhdistys.

Timo Leino kävi vielä esittelemässä työryhmän työn tuloksia Logonomit ry:n vuosikokouksessa tammikuussa 1988. Näin huolehdittiin siitä, että myös käytännön työtä tekevät puheopettajat ja -kouluttajat, ilman yliopistokytKentää, olisivat halutessaan mukana yhdistyksen piirissä. Logonomien kokouksesta saatiin kannatus uudelle yhdistykselle.

Prologos ry:n perustava kokous

Perustavan kokouksen koollekutsujana toimi Timo Leino. Hän kirjoitti kutsussaan näin: ”Kutsun Sinut ja Sinun välitykselläsi kollegasi puheviestinnän tai puheopin tai puheen tai puhealan tai retoriikan (tai miten päätetään) valtakunnallisen tieteellisen yhdistyksen perustavaan kokoukseen.” Kutsu postitettiin Logonomit ry:n aktiiveille ja Helsingin, Joensuun, Jyväskylän, Oulun, Tampereen ja Turun yliopiston puhealan lehtoreille sekä Jyväskylän yliopiston vt. professori Aino Salliselle. Timo Leino kirjoitti, että hän on vaivaa säästääkseen postittanut kutsun melko harvoille, koska pienelläkin joukolla saadaan yhdistys perustetuksi. Jäsenhankinta olisi sitten seuraava tehtävä.

Luonnos yhdistyksen säännöiksi oli kokouskutsun liitteenä. Yhdistyksen tarkoitus olisi ”vaalia ja kehittää suomalaista puhekulttuuria sekä edistää puhumisen tutkimista ja opetusta”. Luonnoksen laatinut työryhmä ei ollut halunnut ratkaista nimikysymystä. Työnimeksi oli otettu Prologos, jonka ajateltiin tarkoittavan ’puheen puolesta’. Logos on kreikkaa, ja se voi asiayhteydestä riippuen merkitä esimerkiksi puhetta, sanaa, ajattelua tai järkeä. Säilyneistä sääntöluonnoksista näkyy vielä kolmea eri kirjoitustapaa: Pro logos, Pró Logos ja Prologos. Klassisten kielten asiantuntijoita konsultoitiin, ja Prologos todettiin lopulta mainioksi nimeksi yhdistykselle. Toki tiedostettiin, että nimi on hankala siksi, että alkuosa on latinaa ja loppuosa kreikkaa. Vierasperäistä nimeä pidettiin kuitenkin parempana kuin suomenkielistä, koska jo kokouskutsunkin mukaan ”kaikilla suomalaisilla nimillä on rasitteensa”.

Perustava kokous pidettiin Tampereella 8. huhtikuuta vuonna 1989. Yhdistyksen tavoitteesta päätettiin luonnoksen mukaisesti. Ensimmäiseksi

puheenjohtajaksi valittiin Aino Sallinen ja johtokunnan jäseniksi lehtori Timo Leino, päätoiminen tuntiopettaja Merja Niemi (nyk. Almonkari, Jyväskylän yliopisto), lehtori Kati Parviainen (Helsingin yliopisto), lehtori Kaj Syrjänen (Tampereen yliopisto), lehtori Kaija Tuominen (Turun yliopisto), pedagoginen sihteeri Ulla Puro (Työväen Akatemia), toimistopäällikkö Arto Vainio (Markkinointi-instituutti) ja yliassistentti Maarit Valo (Jyväskylän yliopisto).

Alkuaikeiden johtokuntatyöskentelyä

Prologoksen ensimmäinen johtokunta järjestäytyi kokouksessaan 5.5.1989. Hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin Timo Leino. Sihteeriksi tuli Kaj Syrjänen ja tiedottajaksi Merja Niemi. Ensimmäisessä kokouksessaan johtokunta kutsui vt. lehtori Tuula-Riitta Välikosken (Tampereen yliopisto) toimimaan yhdistyksen rahastonhoitajana, joka voisi osallistua säännöllisesti johtokunnan kokouksiin.

Johtokunta otti aluksi itselleen kolme tärkeää tehtävää: jäsenhankinnan, yhdistyksestä tiedottamisen sekä Puheviestinnän päivien järjestämisen. Perustamisvuonna 1989 jäseniä liittyi yhdistykseen 69. Kaikki eivät kylläkään maksaneet jäsenmaksuaan, joka oli 50 markkaa. Ensimmäisenä vuonna yhdistys sai jäsenmaksuista tuloja 1650 markkaa, joten vain 33 eli vajaa puolet jäsenistä oli suorittanut maksunsa. Vuosi 1990 meni taloudellisesti jo mukavammin, ja jäsenmääräkin kaksinkertaistui 131:een.

Perustavan kokouksen jälkeen uunituore yhdistyksen tiedottaja Merja Niemi laati yhdessä puheenjohtaja Aino Sallisen kanssa tiedotteen: ”Puheviestintä on kehittynyt omaksi opetus- ja tutkimusalakseen Pohjoismaista vain Suomessa. Alan kehittämistä varten on äskettäin perustettu yhdistys nimeltä Prologos, jonka kotipaikka on Jyväskylä. Prologosin tarkoituksena on vaalia ja kehittää suomalaista puhekulttuuria sekä edistää puhumisen tutkimusta ja opetusta.” Tästä johtokunta sai aiheita vilkkaaseen keskusteluun: miten nimi taipuu? Vahva muoto todettiin paremmaksi. Nimelle valittiin siis suomen kielen mukainen taivutus ’Prologos: Prologoksen’ eikä vierassanan mukainen (’Lagos: Lagosin’). Aino Sallinen totesi: ”Minulla on muistisääntö: Prologos on vahva yhdistys, ja taivutuksessa on sen takia vahva muoto!”

Yhdistyksestä kerrottiin innokkaasti tiedotusvälineille ja lähialojen lehdille ajan tavan mukaan eli lähettämällä kirjeitä. Tiedotusvastuuta jaettiin, ja toiminnasta kirjoitettiin alkuvuosina myös pieniä juttuja lehtiin (ks. Valo 1990; Valkonen & Valo 1993). Yhdessä ideoitiin, ketkä olisivat potentiaalisia jäseniä, ja heille postitettiin uudesta yhdistyksestä kertova tiedote.

Juhannusviikolla ”puhealan asiantuntijoille” lähteneessä jäsenrekrytointikirjeessä kerrottiin, että tuon ensimmäisen toimintavuoden 1989 päätapahtumana olisivat Puheviestinnän päivät Tampereen yliopistossa 1. ja 2. joulukuuta. Muutakin tekemistä kuitenkin riitti, ja niin päivien järjestämistä lykättiin seuraavaan vuoteen.

Puheviestinnän päivät

Historian ensimmäiset Puheviestinnän päivät oli pidetty jo ennen Prologoksen perustamista vuonna 1982 Jyväskylän yliopistossa. Järjestäjinä olivat tuolloin Suomen Lausujain Liitto, Logonomit ry ja Jyväskylän yliopisto. Ohjelmassa oli mm. opetusministeriön kansliapäällikkö Jaakko Nummisen tervehdys, jossa hän ilmaisi ilonsa siitä, että Jyväskylässä oli aloitettu samana syksynä puheviestinnän pääainekoulutus ja että yliopisto oli myös saamassa alan korkeimman oppituolin. Päivillä kuultiin myös apulaisprofessori Jaakko Lehtosen esitelmä ”Puheviestintätiede – mitä se on?”. Lehtonen toimitti ensimmäisten Puheviestinnän päivien esitelmät julkaisuksi ”Puhekasvatus koulussa ja yhteiskunnassa” (1983).

Nyt Prologos otti järjestääkseen Puheviestinnän päivät. Kun vauhtiin päästiin, niin päiviä järjestettiin heti useampia: Vuonna 1990 pidettiin Puhe 90 -kevätpäivät Tampereen yliopistossa ja Puhe 90 -syyspäivät Tampere-talolla. Kevätpäivien aiheena oli ”Puhe, tutkimus ja opetus” ja syyspäivien ”Puhe ja yhteiskunta”. Vuoden 1991 keväällä pidettiin Puhe 91 -tapahtuma vuosikokouksen yhteydessä Tampereen yliopistossa sekä Puhe 91 -syyspäivä Helsingin yliopiston Porthaniassa. Syyspäivän teemana oli ”Puheviestinnän opettaminen uusimman tutkimustiedon valossa”. Seuraavaksi kokoonnuttiin vuoden 1993 keväällä Teknillisessä korkeakoulussa Espoossa. Tällöin aiheena oli ”Puhe – viestintä – teknologia”. Puhe 93 -syystapaamisen paikkana oli vuorostaan Tampereen teknillinen korkeakoulu.

Näiden ensimmäisten Puheviestinnän päivien ohjelma rakennettiin niin, että johtokunta mietti ja valitsi sopivia esitelmöijiiä ja esitti näille sitten henkilökohtaisen esitelmöntikutsun. Yleensä esitelmöijille maksettiin palkkio. Jälkikäteen ajatellen tarkoituksena oli pikemminkin tarjota osallistujille uutta tietoa puheviestinnästä tai sen lähialoilta kuin esitellä puheviestinnän tutkimusta. Mitäpä olisi esiteltykään, kun Suomessa tehtyä tutkimusta oli vielä varsin vähän. Tiedon (tai jopa täydennyskoulutuksen) tarjoamisen idea näkyy myös Prologoksen vuosikokousten ohjelmassa. Esimerkiksi vuoden 1992 vuosikokouksessa esitelmöivät professori Risto Eräsaari aiheesta ”Euroopan yhteisö vai verkosto?” ja professori Paavo

Riekkinen aiheesta ”Otsalohko, käsitteellinen prosessointi ja mielikuvien muodostus”.

Toisaalta voidaan ajatella, että tällaisten esitelmien tarkoituksena oli paaluttaa puheviestinnän oppi- ja tieteenalaa ja tutkiskella sitä, missä kulkevat rajat erilaisten lähialojen suuntaan. Alkuaikojen Puheviestinnän päivillä kuultiin esitelmiä suomen kielestä, fonetiikasta, kasvatustieteestä, mediataiteesta, tiedotusopista ja aikuiskoulutuksesta. Esimerkeiksi sopivat Veijo V. Vihannan esitelmä ”Radiouutisten foneettisesta strukturoinnista Suomessa ja Ranskassa” (1990) ja Jukka Koron ”Monimuoto-opetus – uusi opetus?” (1993).

Toinen esitelmätyyppi alkuaikojen Puheviestinnän päivillä oli sellainen, jossa perusteltiin puhealan tarvetta ja puheen merkitystä yhteiskunnassa. Nämäkin olivat pyydettyjä esityksiä. Tällaiset puheenvuorot vahvistivat kuulijoiden luottamusta oman alan tärkeyteen paitsi tieteenalana myös vaikkapa liike-elämässä ja politiikassa. Puhe 90 -syyspäivillä kuultiin Suomen metsäteollisuuden keskusliiton toimitusjohtajan, valtakunnansovittelijanakin toimineen diplomi-insinööri Matti Pekkasen esitelmä ”Tehoako puhe työmarkkinaneuvotteluissa?” ja Tampereen apulaiskaupunginjohtaja Kaarina Suonion esitys ”Puheen merkitys politiikan ja hallinnon päätöksenteossa”.

Useilla päivillä järjestettiin sektiotyöskentelyä, jossa esimerkiksi puheviestinnän tutkimuksesta tai eri koulutusmuotojen ja -tasojen puheviestinnän opetuksesta kiinnostuneet saattoivat vaihtaa kokemuksiaan. Omissa ryhmissään kokoontuivat myös ilmaisutaidon opetuksesta, puhekasvatuksesta, taiteellisesta puheilmaisuudesta, puhetekniikasta tai neuvottelutaidosta kiinnostuneet. Muutama pyydetty tiivis puheenvuoro meneillään olevista väitöskirjatöistä kuultiin jo vuonna 1991. Näin edettiin pikkuhiljaa tieteellisten päivien suuntaan.

Vuonna 1994 aika oli kypsä siihen, että Puheviestinnän päivien esitelmäintikutsusta tiedotettiin julkisesti. Kutsu osoitettiin kaikille jäsenille ja muillekin kiinnostuneille. Luotettiin siihen, että esitelmätarjouksia tulee, ja niin kävikin. Maaliskuussa 1994 Jyväskylän Tourulassa pidetyillä Puheviestinnän päivillä kuultiin kahden päivän aikana kaksikymmentäkolme puolen tunnin esitelmää. Osanottajiaakin oli toistasataa. Tunnelma oli innostunut. Tosin Logonomit ry:n Kaje-lehdessä moitittiin jälkeen päin sitä, että päivillä kuultiin runsaasti esitelmiä keskeneräisistä tutkimuksista ja että useiden tutkimusten ”variabiliteettikin” oli perin huono.

Kansainvälisyyttä ja tiedotustoimintaa

Prologos liittyi heti toisena vuonnaan 1990 alan kansainvälisiin järjestöihin Speech (nyk. National) Communication Association, International Communication Association ja World Communication Association. Jäsenyyden myötä näistä saatiin puhealan tieteellisiä aikakauslehtiä, joiden sijoituspaikaksi päätettiin Suomen Puheopisto. Yhteistyötä viriteltiin myös saksalaiseen yhdistykseen Deutsche Gesellschaft für Sprechwissenschaft und Sprecherziehung.

Prologos osallistui World Communication Associationin kongressin järjestämiseen Jyväskylän yliopiston päärakennuksessa kesällä 1991. Helteisellä kongressiviikolla oli Prologoksen jäsenille tarjolla päivittäinen kehityläisuus kuulumisten vaihtoa varten kampuksen Lyhty-rakennuksessa. Kongressissa oli esillä lehtori Kati Parviaisen suunnittelema ja valmistama suurikokoinen ”taulusto”, joka kuvasi Prologoksen jäsenkirjeen (2/1991) mukaan ”suomalaista puhekulttuuria, puheviestinnän opetuksen ja tutkimuksen historiaa”. Kati Parviainen esitteli värikästä työtään useaan kertaan amerikkalaiselle kongressiväelle. (Ks. myös Pakkala 1991.)

Alkuaikojen Puhe-päiviä kutsuttiin alussa koulutuspäiviksi, ja kun siirryttiin tutkimusta esitteleviin tieteellisiin päiviin, niitä saatettiin nimittää ”tieteellisiksi koulutuspäiviksi”. Usein ajateltiin, että jäsenistö tarvitsee uutta tietoa ja täydennyskoulutusta. Joskus oli havaittavissa hienoista ristiriitaa koulutuksen ja tutkimuksen kesken: mikä on Prologoksen keskeinen tehtävä? Jäsenistössähän oli sekä opettajina, kouluttajina ja konsultteina toimivia että niitä, joiden työt painottuivat tutkimukseen. Tasapaino saatiin kuitenkin pidetyksi niin, että vuotuisohjelmassa oli sekä tieteellistä että käytännöllistä antia. Tarvittaessa painotettiin sitä, että myös kouluttajat hyötyvät tutkimuksen seuraamisesta.

Yhdistyksen vuosikokous pyrittiin järjestämään keväällä Puhe-päivien yhteyteen, jotta jäsenet kokisivat paitsi osallistuvansa koulutukseen myös olevansa velvoitettuja tulemaan kokoukseen. Vuosikokousten osallistujamäärä vaihteli riippuen siitä, miten paljon antia päivä tarjosi. Osallistujia oli aina enemmän, jos kokous sijoitettiin keskelle muuta ohjelmaa.

Prologokselle teetettiin logo vuonna 1993. Ensimmäinen logo oli käytössä vuoden 2014 syksyyn eli yhdistyksen 25-vuotisjuhlaan saakka. Tietohallintojohtaja Arto Vainio Markkinointi-instituutista oli edellisenä vuonna ollut johtokunnan jäsen, ja hänen kauttaan löytyi logon suunnittelija instituutin piiristä. Johtokunta sai kaksi ehdotusta, joista Aulis Saukosen suunnittelema valittiin. Ehdotuksesta pidettiin, koska sen g-kirjain toi mieleen kreikkalaisen kirjaimiston. Johtokunta osoitti kiittolisuuttaan

logon luojaalle päättämällä, että sekä hänellä että yhteyshenkilöllä Arto Vainiolla olisi vastedes ”vapaa pääsy kaikille yhdistyksen järjestämille tieteellisille koulutuspäiville”. Toisinaan päätös muistettiin, toisinaan taas ei. Jälkimmäisessä tapauksessa Arto Vainio totesi myöhemmin hyvántahtoisesti, että hän tuli lahjoittaneeksi osallistumismaksun Prologokselle eli ”hyvään tarkoitukseen”.

Puheviestinnän lehden perustamista mietittiin 1990-luvun alkupuolella pitkään. Vuonna 1995 johtokunta viimein selvitti, olisiko yhdistyksen mahdollista julkaista tieteellistä aikakauslehteä. Lehdenteon vaatimista resursseista ja erityisesti budjettikysymyksistä konsultoitiin useita tahoja: turkulaista Lähikuva-lehteä sekä Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksen Kielikeskustelua-lehteä ja Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen Kulttuurintutkimus-lehteä. Tuloksena oli, ettei lehdentekoon rohjettu ryhtyä. Kustannusten lisäksi huolena oli, että puheviestinnän aktiivitoimijoita ei sittenkään riittäisi tieteellisten artikkeleiden kirjoittajiksi eikä myöskään käsikirjoitusten arvioijiksi ja lehden toimittajiksi.

Prologos-sähköpostilista aloitti toimintansa vuonna 1995, ja omat verkkosivut saatiin vuonna 1996. Tiedotusyhteistyötä pyrittiin tekemään muiden viestinnän alan järjestöjen kanssa. Toiveena oli, että siten voitaisiin välittää paremmin tietoa seminaareista ja muista tapahtumista. Suomen elokuvatutkimuksen seuran kanssa tiedotusyhteistyö oli vakiintunut jo toiminnan alkuvuosina. Vuonna 1996 tehtiin aloite Tiedotusopilliselle yhdistykselle, Viestintätutkimuksen seuralle ja Suomen semiotiikan seuralle, että tapahtumien tiedottamisesta tulisi vakiintunut käytäntö yhdistysten kesken. Myös Nordicomiin eli viestinnän tutkimuksen pohjoismaiseen tietopalveluun pidettiin yhteyttä.

* * *

Prologoksen alkuvuosia kuvatessa on hämmentynyt olo. Miten onkaan puheviestintä kehittynyt ja vahvistunut 25 vuodessa! Alalle on valmistunut runsain määrin asiantuntijoita, ja valmiit maisterit ja tohtorit työllistyvät erinomaisesti. Tutkimustoiminta on vakiintunutta, ja uudenlaiset tutkimusaiheet ovat tulleet entisten tilalle. Puheviestintä ja sen oma yhdistys ovat nyt tärkeämmät kuin uskalsimme neljännesvuosisata sitten toivoakaan. On täysi syy uskoa, että vietämme yhä suuremmalla joukolla Prologoksen 50-vuotispäivää vuonna 2039.

Kirjallisuus

Lehtonen, J. (toim.) 1983. Puhekasvatus koulussa ja yhteiskunnassa. Jyväskylän yliopiston suomen kielen ja viestinnän laitoksen julkaisuja 31.

Pakkala, T. 1991. Saddam Husseinin retoriikkaa, organisaatioviestintää ja kulttuurienvälisiä viestintäongelmia. Vaasan yliopiston tiedotuslehti 17.10.1991, 12.

Päärnilä, O. 2008. Hengen hehkusta tietostrategioihin: Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan viisi vuosikymmentä. Jyväskylä Studies in Humanities, 106. Jyväskylän yliopisto.

Valkonen, T. & Valo, M. 1993. Prologos on puheviestinnän yhdistys. Kielikeskustelua / Language Centre News nro 5, 13–14.

Valo, M. 1990. På tal om talkommunikation. Nordicom-Information nro 4, 64–65.

Valo, M. 2012. Puheviestintä – taitoaineesta tieteenalaksi. Teoksessa A. Mustonen, K. Moisander ja M. Valo (toim.) Laatu ja liikettä: Rehtori Aino Sallisen juhlakirja. Jyväskylän yliopisto, 182–209.